

ΤΜΗΜΑ ΙΙ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 5 Ιουνίου 2014, με την ακόλουθη σύνθεση: Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Σταμάτιος Πουλής (εισηγητής) και Στυλιανός Λεντιδάκης, Σύμβουλοι, Νικολέτα Ρένεση και Ιωάννα Ρούλια, Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο).

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ιωάννης Κάρκαλης, ως νόμιμος αναπληρωτής του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ο οποίος είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Σταύρος Χρονόπουλος, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου (κατηγορίας ΤΕ με βαθμό Α'),

Για να δικάσει την από 28.3.2013 (αριθμ. κατάθεσης .../.....) έφεση:

Του Νικολάου Καπλάνη του Παναγιώτη, κατοίκου Μπεγουλακίου Πατρών (οδός Κωνσταντίνου Παρθένη και Παπαλουκά), ο οποίος παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου του Αθηνάς Πετρόγλου (Α.Μ. Δ.Σ.Α. 14096),

κ α τ ά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη και

κατά της ..../..... πράξης του Διευθυντή της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Την πληρεξούσια δικηγόρο του εκκαλούντος, η οποία ζήτησε την παραδοχή της έφεσης. Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης. Και

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο

Αποφάσισε τα εξής:

I. Με την υπό κρίση έφεση, όπως αυτή αναπτύσσεται με το από 5.6.2014 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ο εκκαλών, πολιτικός συνταξιούχος, ζητεί τη μεταρρύθμιση της ..../..... πράξης του Διευθυντή της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, κατά το μέρος που με αυτήν ορίστηκε η κανονισθείσα σ' αυτόν σύνταξη πληρωτέα από 9.10.2025, ημερομηνία που θα συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007) και όχι από 1.2.2012, ημερομηνία λήξης της καταβολής των τρίμηνων αποδοχών. Η έφεση αυτή, για την οποία έχει καταβληθεί το προσήκον παράβολο (βλ. έντυπο γραμμάτιο παραβόλου του Ελληνικού Δημοσίου 2787629, Σειράς Α'), έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και κατά τα λοιπά νομοτύπως. Επομένως, πρέπει να

εξετασθεί περαιτέρω, κατ' αντιμωλίαν των διαδικών, ως προς την ουσιαστική της βασιμότητα.

II. Ο Συνταξιοδοτικός Κώδικας (π.δ. 169/2007 - Α' 210) ορίζει στο άρθρο 1 παρ. 1 περ. α' ότι: «Ο τακτικός δημόσιος υπάλληλος που λαμβάνει κάθε μήνα μισθό από το Δημόσιο Ταμείο ή από άλλους ειδικούς πόρους δικαιούται σε ισόβια σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο: α) Αν απομακρυνθεί με οποιονδήποτε τρόπο από την υπηρεσία και έχει εικοσιπενταετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία (...)» και στο άρθρο 56 παρ. 1 περ. β' (άρθρο 2 του ν. 1976/1991, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 παρ. 3 του ν. 2084/1992 και 4 παρ. 3 του ν. 2227/1994) ότι: «1. Για την καταβολή της σύνταξης των υπαλλήλων, που υπάγονται στη συνταξιοδοτική προστασία του Δημοσίου, θεσπίζεται ηλικία συνταξιοδότησης, η οποία ορίζεται ως εξής: α) (...) β) (...) Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά, καθώς και για όσους προσλήφθηκαν για πρώτη φορά στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 μέχρι 31.12.1992, το πεντηκοστό (50ο) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο, για μητέρες που έχουν ανήλικα ή σωματικώς ή πνευματικώς ανίκανα παιδιά κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω ή για γυναίκες με ανίκανο σύζυγο κατά ποσοστό εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, το πεντηκοστό όγδοο (58ο) έτος συμπληρωμένο για τις λοιπές γυναίκες και το εξηκοστό (60ο) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο προκειμένου για τους άνδρες. Το κατά το προηγούμενο εδάφιο πεντηκοστό όγδοο (58ο) έτος ηλικίας των γυναικών και το εξηκοστό (60ο) έτος ηλικίας των ανδρών αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ου) έτους για τις γυναίκες και του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους για τους άνδρες, ο δε υπάλληλος θα ακολουθεί το όριο ηλικίας, που ισχύει

κατά το χρόνο, που θεμελιώνει το δικαίωμα σύνταξης (...) 2. α. Η καταβολή της σύνταξης των πολιτικών υπαλλήλων της προηγούμενης παραγράφου, οι οποίοι αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω παραίτησης ή για άλλους λόγους πριν από τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης, αναστέλλεται μέχρι τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής. Μετά τη λήξη της αναστολής αρχίζει η καταβολή της σύνταξης αναπροσαρμοσμένης με όλες τις αυξήσεις που έχουν χορηγηθεί μέχρι την έναρξη της καταβολής της ...». Οι προαναφερόμενες διατάξεις αντικαταστάθηκαν με την παρ. 2 περ. β' του άρθρου 6 του ν. 3865/2010 (Α' 120/21.7.2010) ως εξής: «2. α) (...) β) Οι διατάξεις του πρώτου και δευτέρου εδαφίου της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 56 του π.δ. 169/2007, αντικαθίστανται, από 1.1.2011, ως εξής: “β) Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά, καθώς και για όσους προσλήφθηκαν για πρώτη φορά στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992: βα) Το πεντηκοστό δεύτερο (52ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο για όσους έχουν ανήλικα παιδιά, το οποίο αυξάνεται στο πεντηκοστό πέμπτο (55ο) έτος από 1ης Ιανουαρίου 2012 και στο εξηκοστό πέμπτο (65ο) έτος από 1ης Ιανουαρίου 2013 και μετά (...)». Εξάλλου, στην παρ. 11 του ανωτέρω άρθρου 6 ορίζεται ότι «Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 9 του άρθρου αυτού δεν έχουν εφαρμογή για όσα από τα πρόσωπα που αναφέρονται σε αυτές θα έχουν θεμελιώσει δικαίωμα σύνταξης μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, όπως αυτές ισχύουν κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού (...) Για τα πρόσωπα αυτά εξακολουθούν να ισχύουν όσα προβλέπονται από τις αντικαθιστώμενες ή καταργούμενες διατάξεις, κατά περίπτωση, τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης όσο

και για τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, καθώς και για τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξής τους». Τέλος, στην αιτιολογική έκθεση του ν. 3865/2010 αναφέρεται ειδικά ως προς την παρ. 11 του άρθρου 6 αυτού ότι οι διατάξεις της κρίθηκαν αναγκαίες ώστε να μην θιγούν οι υπάλληλοι που θεμελίωσαν μέχρι 31.12.2010 δικαίωμα σύνταξης με βάση τις διατάξεις του Συνταξιοδοτικού Κώδικα οι οποίες τροποποιούνται ή καταργούνται. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις της παρ. 11 του άρθρου 6 του ν. 3865/2010 συνάγεται ότι ο τακτικός δημόσιος υπάλληλος, ο οποίος θεμελίωσε δικαίωμα σύνταξης, συμπλήρωσε δηλαδή όλες τις προϋποθέσεις γέννησης του συνταξιοδοτικού δικαιώματός του (έτη υπηρεσίας, όριο ηλικίας συνταξιοδότησης ή άλλη ειδικώς τασσόμενη προϋπόθεση), μέχρι 31.12.2010, όπως αυτές (προϋποθέσεις) τίθενται από τις ισχύουσες μέχρι τη δημοσίευση του ν. 3865/2010 διατάξεις του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (π.δ. 169/2007), συνεχίζει να διέπεται από τις διατάξεις αυτές, υπό την ισχύ των οποίων το συνταξιοδοτικό του δικαίωμα θεμελιώθηκε και δεν θίγεται από τις καταργήσεις ή τροποποιήσεις που επήλθαν με το ν. 3865/2010, έστω και αν η απομάκρυνσή του από την υπηρεσία λαμβάνει χώρα σε χρόνο, κατά τον οποίο ισχύει πλέον ο τελευταίος αυτός νόμος.

III. Εξάλλου, με το άρθρο 4 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος, που ορίζει ότι «οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου», καθιερώνεται όχι μόνο η ισότητα των Ελλήνων ενώπιον του νόμου, αλλά και η ίση μεταχείριση αυτών εκ μέρους του νομοθέτη. Έτσι δεσμεύεται ο κοινός νομοθέτης, ο οποίος, όταν ρυθμίζει ουσιωδώς όμοια πράγματα, σχέσεις ή καταστάσεις και κατηγορίες προσώπων, υποχρεούται να μη μεταχειρίζεται τις περιπτώσεις αυτές κατά τρόπο ανόμοιο, εισάγοντας εξαιρέσεις και κάνοντας διακρίσεις, εκτός εάν η διαφορετική μεταχείρισή τους δεν είναι αυθαίρετη, αλλά επιβάλλεται από

λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημόσιου συμφέροντος, η συνδρομή των οποίων υπόκειται, κατά το άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος, στον έλεγχο των δικαστηρίων. Περαιτέρω, με την παράγραφο 2 του άρθρου 4 του Συντάγματος, που ορίζει ότι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις και η οποία αποτελεί ειδικότερη εκδήλωση της κατά την παρ. 1 του ίδιου άρθρου γενικής αρχής της ισότητας στον τομέα της κοινωνικής θέσης και της νομικής αντιμετώπισης των σχέσεων των δύο φύλων, αφενός μεν απαγορεύεται η δημιουργία άνισων καταστάσεων και η διαφοροποίηση του περιεχομένου των επί μέρους δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πολιτών, τόσο μεταξύ τους, όσο και έναντι της πολιτείας, βάσει της διαφοράς του φύλου, αφετέρου δε επιβάλλεται η παροχή ίσων δυνατοτήτων και ευκαιριών και στα δύο φύλα για την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και την ελεύθερη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτιστική ζωή του τόπου (άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος). Άλλωστε, κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 116 του ισχύοντος αναθεωρημένου Συντάγματος, δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, ενώ το Κράτος υποχρεούται να μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών. Από τα ανωτέρω παρέπεται ότι κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η ευνοϊκότερη μεταχείριση της γυναίκας, εφόσον όμως τούτο επιβάλλεται από λόγους που ανάγονται είτε στην ανάγκη μεγαλύτερης προστασίας της, ιδίως σε θέματα μητρότητας, γάμου και οικογένειας (άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος), είτε σε καθαρά βιολογικές διαφορές που επιβάλλουν τη λήψη ιδιαίτερων μέτρων ή τη διάφορη μεταχείριση ενόψει του αντικειμένου της ρυθμιζόμενης σχέσης, πάντοτε όμως εντός των ακραίων ορίων, πέρα από τα οποία η σχετική ρύθμιση αντίκειται στο κοινό περί

δικαίου αίσθημα. Τέλος, εάν θεσπιστεί με νόμο δικαιολογημένη ειδική ρύθμιση για ορισμένη κατηγορία προσώπων και αποκλεισθεί από τη ρύθμιση αυτή, κατ' αδικαιολόγητη δυσμενή διάκριση, άλλη κατηγορία προσώπων, ως προς την οποία συντρέχει ο ίδιος λόγος που δικαιολογεί την ειδική αυτή μεταχείριση ή εάν δεν υφίστανται ουσιώδεις μεταξύ των δύο κατηγοριών διαφορές, που δικαιολογούν την ευμενή υπέρ της μίας εξ αυτών μεταχείριση, η διάταξη αυτή είναι κατά το μέρος που εισάγει τη δυσμενή αυτή διάκριση ανίσχυρη ως αντισυνταγματική. Προς αποκατάσταση δε της συνταγματικής αρχής της ισότητας πρέπει να εφαρμοσθεί και για εκείνους, εις βάρος των οποίων έγινε η δυσμενής διάκριση, η διάταξη που ισχύει για την κατηγορία υπέρ της οποίας θεσπίσθηκε η ειδική ρύθμιση (βλ. Ολ. Ελ. Συν. 977/2000, 645/2005, 448α/2007, 44/2009, 3126/2009, 3434/2009). Μάλιστα δε, η ομοιόμορφη μεταχείριση των δύο φύλων στο ειδικότερο ζήτημα των προϋποθέσεων (χρονικών και ηλικιακών) θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος επιβάλλεται στον εθνικό νομοθέτη και από τις υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις του άρθρου 141 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να εξασφαλίζει την εφαρμογή της αρχής της ισότητας στις αμοιβές ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία ίσης αξίας, εμπίπτει δε στο πεδίο εφαρμογής του και το συνταξιοδοτικό σύστημα που καθιερώνεται με τον Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, δοθέντος ότι η σύνταξη που χορηγείται κατά τις διατάξεις του Κώδικα αυτού είναι «αμοιβή» κατά την έννοια του προαναφερόμενου άρθρου της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού αυτή χορηγείται στον εργαζόμενο, πολιτικό ή στρατιωτικό υπάλληλο, λόγω της σχέσης εργασίας που τον συνδέει με τον εργοδότη του-Δημόσιο. Επομένως, κατά το άρθρο 141 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

απαγορεύεται κάθε διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην αμοιβή τους, άρα και στη σύνταξή τους. Η απαγόρευση αυτή καταλαμβάνει και τον καθορισμό διαφορετικών προϋποθέσεων, ανάλογα με το φύλο, ως προς την ηλικία ή τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο υπηρεσίας για τη χορήγηση συντάξεων σε δημοσίους πολιτικούς ή στρατιωτικούς υπαλλήλους που τελούν σε απολύτως όμοιες ή παρόμοιες καταστάσεις. Πάντως, κατά την παρ. 4 του ίδιου ως άνω άρθρου, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην εργασία και τις αμοιβές δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν θετικά μέτρα για το φύλο που βρίσκεται σε λιγότερο ευνοϊκή κατάσταση, αρκεί αυτά να αποβλέπουν στο να το διευκολύνουν να συνεχίσει την επαγγελματική του δραστηριότητα ή στο να αντισταθμίσουν τα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζει στην επαγγελματική του σταδιοδρομία, και όχι να το θέτουν σε ευνοϊκότερη θέση έναντι του άλλου φύλου με τη θέσπιση μειωμένων (χρονικών ή ηλικιακών) προϋποθέσεων για τη συνταξιοδότησή του. Τέλος, σε περίπτωση που η εθνική νομοθεσία και εν προκειμένω ο Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων μεταχειρίζεται δυσμενώς το ένα φύλο έναντι του άλλου και για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται η δυσμενής αυτή μεταχείριση, το άρθρο 141 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλει προς αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης την επέκταση και στην κατηγορία που βρίσκεται σε μειονεκτική θέση των πλεονεκτημάτων που απολαύει η άλλη κατηγορία (βλ. ΔΕΕ C-559/07, της 26ης Μαρτίου 2009, Επιτροπή Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά Ελληνικής Δημοκρατίας). Από τις ανωτέρω διατάξεις σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 56 παρ. 1 περ. β' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, όπως αυτές ίσχυαν πριν την τροποποίησή τους με την παρ. 2 περ. β' του άρθρου 6 του ν. 3865/2010, συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι για τους άνδρες

υπαλλήλους που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά ή προσλήφθηκαν για πρώτη φορά στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 μέχρι 31.12.1992, θεσπίζεται ως ηλικία συνταξιοδότησης το 60ο έτος της ηλικίας τους, αυξανόμενο από την ημερομηνία αυτή και μετά, κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους της ηλικίας τους. Αντίθετα, για τις γυναίκες υπαλλήλους ο συνταξιοδοτικός νομοθέτης επιφυλάσσει ευνοϊκότερη μεταχείριση και ειδικότερα για μεν τις μητέρες υπαλλήλους που έχουν ανήλικα ή ανίκανα τέκνα ή ανίκανο σύζυγο θεσπίζει ως όριο ηλικίας το 50ο έτος της ηλικίας τους, χωρίς οποιαδήποτε προσαύξηση, για δε τις λοιπές γυναίκες το 58ο έτος της ηλικίας τους, αυξανόμενο κατά τα ανωτέρω οριζόμενα για τους άνδρες, μέχρι τη συμπλήρωση του 60ου έτους της ηλικίας τους. Η διαφορετική αυτή συνταξιοδοτική μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών και μάλιστα τόσο αυτών που τελούν σε ειδικές συνθήκες (μητέρες με ανήλικα ή ανίκανα παιδιά ή γυναίκες με ανίκανο σύζυγο), όσο και των λοιπών που δεν τελούν σε τέτοιες συνθήκες συνιστά δυσμενή διάκριση των πρώτων έναντι των δεύτερων με μόνο κριτήριο το φύλο τους, που δεν δικαιολογείται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος ή από λόγους που ανάγονται στην ανάγκη μεγαλύτερης προστασίας των γυναικών σε θέματα μητρότητας, γάμου και οικογένειας ή σε καθαρά βιολογικές διαφορές που επιβάλλουν τη λήψη ιδιαίτερων μέτρων υπέρ αυτών. Και τούτο, διότι κατά το μέρος που με τις συνταξιοδοτικές αυτές ρυθμίσεις σκοπείται η προστασία της οικογένειας και των παιδιών δεν επιτρέπεται η διαφορετική μεταχείριση των δύο φύλων, δοθέντος ότι και οι δύο γονείς έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις και τα ίδια βάρη στο πλαίσιο της ανατροφής των τέκνων τους, αλλά και της λειτουργίας και της

ενότητας της οικογένειας. Η θέσπιση, άλλωστε, διαφορετικής ηλικίας συνταξιοδότησης με βάση το φύλο ούτε από καθαρά βιολογικές διαφορές μεταξύ τους δικαιολογείται, αφού δεν συναρτάται με διαφορετικό προσδόκιμο ζωής, ούτε θετικό μέτρο συνιστά για την προώθηση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων και την άρση τυχόν υφιστάμενων ανισοτήτων σε βάρος των γυναικών, αφού με τον τρόπο αυτό δεν διευκολύνονται οι γυναίκες στη συνέχιση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, ούτε αποκαθίστανται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία, αλλά απλώς τίθενται σε ευνοϊκότερη θέση έναντι του άλλου φύλου με το να μπορούν να συνταξιοδοτηθούν σε μικρότερη ηλικία σε σχέση με τους άνδρες. Επομένως, οι ως άνω συνταξιοδοτικές διατάξεις, με τις οποίες θεσπίζεται μικρότερο όριο ηλικίας για τη συνταξιοδότηση των γυναικών, αντίκεινται στη συνταγματική αρχή της ισότητας και πρέπει, προς αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων, να τύχουν εφαρμογής και στους άνδρες υπαλλήλους (βλ. Ολ. Ελ. Συν. 3434/2009, 44/2009). Οι ίδιες διατάξεις είναι όμως αντίθετες και στο άρθρο 141 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με συνέπεια να πρέπει, για λόγους τήρησης των επιταγών του άρθρου αυτού για την ίση μεταχείριση των δύο φύλων για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται σε ισχύ η δυσμενής αυτή διάκριση σε βάρος των ανδρών, ως δικαιολογούμενη κατά την αντίληψη του εθνικού νομοθέτη από κοινωνικούς λόγους, να επεκταθούν και στους άνδρες υπαλλήλους οι ευνοϊκότερες ρυθμίσεις που ισχύουν για τις γυναίκες (βλ. ad hoc ΔΕΕ C-559/07 της 26.3.2009 καθώς και Ελ.Συν. II Τμ. 4993, 2040/2013, 2828/2011, 827/2010, 2033/2009). Κατά τη γνώμη όμως του Συμβούλου Σταμάτη Πουλή, νομίμως η σύνταξη του ήδη εκκαλούντος ορίσθηκε πληρωτέα κατά τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του, σύμφωνα με το άρθρο 56

παρ. 1 εδ. β' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα. Τούτο δε διότι από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 4 παρ. 2 και 116 παρ. 2 του Συντάγματος συνάγεται ότι μετά τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001 δεν επιτρέπονται παρεκκλίσεις με βάση το φύλο, παρά μόνο εάν πρόκειται για τη λήψη θετικών μέτρων τα οποία κατατείνουν στην αποκατάσταση της ισότιμης συμμετοχής της γυναίκας στην κοινωνική και οικονομική ζωή. Επομένως, διαφοροποιήσεις ως προς τη νομοθετική μεταχείριση των δύο φύλων υπό τη μορφή των ευνοϊκών ρυθμίσεων υπέρ των γυναικών, οι οποίες δεν συντείνουν στην επίτευξη του ως άνω σκοπού, είναι αδικαιολόγητες, αυθαίρετες και συνεπώς αντισυνταγματικές. Κατ' ακολουθίαν, οι διατάξεις του άρθρου 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007), κατά το μέρος που θεσπίζουν ευνοϊκότερες συνταξιοδοτικές προϋποθέσεις για τις γυναίκες, οι οποίες (προϋποθέσεις), ως εκ του περιεχομένου τους (μικρότερη ηλικία για συνταξιοδότηση) όχι μόνο δεν συνιστούν θετικό μέτρο υπέρ των γυναικών, κατά την έννοια που προεκτέθηκε, αλλά αποτελούν αντικίνητρο για τη συμμετοχή των γυναικών στην οικονομική ζωή, αντίκεινται στη συνταγματική αρχή της ισότητας των δύο φύλων και ως εκ τούτου είναι μη εφαρμοστέες ως προς οιαδήποτε κατηγορία προσώπων. Επομένως, εφόσον οι διατάξεις αυτές περί ευνοϊκότερης μεταχείρισης των γυναικών είναι αντισυνταγματικές, δεν μπορεί να εφαρμοσθούν, και μάλιστα επεκτατικώς, και υπέρ των ανδρών, δοθέντος ότι το άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος επιτάσσει στα δικαστήρια όπως μη εφαρμόζουν νόμο που το περιεχόμενό του είναι αντίθετο προς το Σύνταγμα. Εξάλλου, και υπό την εκδοχή ακόμη της συνταγματικότητας της ευμενούς αυτής – υπέρ των γυναικών – ρυθμίσεως, δεν τίθεται ζήτημα επεκτάσεως αυτής υπέρ των ανδρών, αφού δεν πρόκειται για ζήτημα αδικαιολόγητης εξαιρέσεως μίας

κατηγορίας προσώπων (ανδρών) από ένα γενικό κανόνα, οπότε με τον παραμερισμό της εξαιρέσεως και μόνον, όπως ρητά και με αποθετική διατύπωση επιτάσσεται από το άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος, να ανακύψει πλέον έδαφος εφαρμογής του γενικού κανόνα. Υπό την αντίθετη εκδοχή, η εφαρμογή των ευνοϊκών διατάξεων για τη συνταξιοδότηση των γυναικών και υπέρ των ανδρών θα συνιστούσε πράξη νομοθέτησης και επομένως ανεπίτρεπτη εκ του Συντάγματος (άρθρο 26) επέμβαση του δικαστή στα έργα της νομοθετικής εξουσίας. Επομένως, κατά την ως άνω γνώμη, η υπό κρίση έφεση τυγχάνει απορριπτέα.

IV. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Με τη ..../..... πράξη του Διευθυντή της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους κανονίστηκε στον εκκαλούντα, ο οποίος γεννήθηκε στις 9.10.1960, σύνταξη με βάση την από έτη 28 μήνες 6 και ημέρα 1 συνολική συντάξιμη υπηρεσία του, η οποία τερματίστηκε την 1.11.2011, και το 5ο μισθολογικό κλιμάκιο, πληρωτέα από 9.10.2025, δηλαδή από τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του κατ' εφαρμογή του άρθρου 56 παρ. 1 περ. β' του π.δ. 169/2007, ως ίσχυε πριν την τροποποίησή του, από 1.1.2011, με την παρ. 2 περ. β' του άρθρου 6 του ν. 3865/2010. Εξάλλου, κατά την 31η Δεκεμβρίου 2010 ο εκκαλών ήταν έγγαμος με δύο ανήλικα τέκνα, που είχαν γεννηθεί το μεν πρώτο στις 26.8.1992 και το δεύτερο στις 10.12.1993. Ήδη, με την κρινόμενη έφεση ο εκκαλών στρέφεται κατά της ως άνω πράξης κανονισμού της σύνταξής του, αιτούμενος τη μεταρρύθμιση αυτής και την καταβολή της σύνταξής του από τη λήξη της καταβολής των τρίμηνων αποδοχών του, δηλαδή από 1.2.2012, προβάλλοντας ειδικότερα ότι αυτός κατά την 31η Δεκεμβρίου

2010 θεμελιώσε δικαίωμα σύνταξης, αφού είχε συμπληρώσει τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο υπηρεσίας (25 έτη), το 50ο έτος της ηλικίας του και ήταν πατέρας ανήλικων τέκνων, πλην όμως η συνταξιοδοτική διοίκηση, κατ' εσφαλμένη ερμηνεία των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 56 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, καθώς και του άρθρου 4 παρ. 2 του Συντάγματος και 141 της Συνθ. Ε.Ο.Κ., όρισε τη σύνταξή του πληρωτέα από την ημερομηνία που θα συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του. Με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, η αρμόδια συνταξιοδοτική υπηρεσία υπήγαγε μεν ορθώς τον εκκαλούντα στις διατάξεις της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 56 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, όπως ίσχυαν πριν την τροποποίησή τους με την παρ. 2 περ. β' του άρθρου 6 του ν. 3865/2010, δεδομένου ότι ο εκκαλών είχε ήδη θεμελιώσει μέχρι 31.12.2010 συνταξιοδοτικό δικαίωμα με βάση το άρθρο 1 παρ. 1 περ. α' πρώτο εδάφιο του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, πλην όμως εσφαλμένως δεν δέχθηκε ότι ισχύει και γι' αυτόν το όριο ηλικίας των 50 ετών που προβλέπεται για τις γυναίκες υπαλλήλους με ανήλικο τέκνο, κατ' επεκτατική με βάση την αρχή της ισότητας εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης του άρθρου 56. Ειδικότερα, ο εκκαλών ο οποίος αποχώρησε από την υπηρεσία του την 1.11.2011 με συνολική συντάξιμη υπηρεσία από έτη 28 μήνες 6 και ημέρα 1, είχε δηλαδή μέχρι 31.12.2010 τουλάχιστον 25 έτη υπηρεσίας και ήταν πατέρας ανήλικων τέκνων, είχε δε συμπληρώσει το 50ο έτος της ηλικίας του μέχρι 31.12.2010 ως γεννηθείς στις 9.10.1960, δικαιούται σύνταξη από την επόμενη της λήξης της καταβολής των τρίμηνων αποδοχών του, δηλαδή από 2.2.2012. Και τούτο, διότι το 50ο έτος ηλικίας που θεσπίζεται με το άρθρο 56 παρ. 1 περ. β' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα ως όριο ηλικίας για τη συνταξιοδότηση των γυναικών δημοσίων

υπαλλήλων, που είναι μητέρες με ανήλικα τέκνα, πρέπει για λόγους αποκατάστασης της ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων να τύχει εφαρμογής και στους άνδρες υπαλλήλους που τελούν στην ίδια κατάσταση, που έχουν δηλαδή ανήλικο τέκνο. Συνεπώς, η υπό κρίση έφεση πρέπει να γίνει δεκτή, να μεταρρυθμιστεί η ..../..... πράξη του Διευθυντή της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους κατά το μέρος της που αφορά την καταβολή της σύνταξης σ' αυτόν από 9.10.2025 και να οριστεί αυτή καταβλητέα από την επομένη της λήξης της καταβολής σ' αυτόν των τρίμηνων αποδοχών, δηλαδή από 2.2.2012. Τέλος, μετά την παραδοχή της έφεσης πρέπει να διαταχθεί η επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου στον εκκαλούντα (άρθρο 73 παρ. 4 του ν. 4129/2013).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την έφεση.

Μεταρρυθμίζει τη ..../..... πράξη του Διευθυντή της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους κατά το μέρος που ορίζει την καταβολή της σύνταξης στον εκκαλούντα από 9.10.2025.

Ορίζει την κανονισθείσα στον εκκαλούντα, με την ..../..... πράξη του Διευθυντή της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, σύνταξη πληρωτέα από 2.2.2012. Και

Διατάσσει την απόδοση του κατατεθέντος παραβόλου στον εκκαλούντα.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 25 Σεπτεμβρίου 2014.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ ΚΑΛΑΜΠΑΛΙΚΗ

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΠΟΥΛΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου
στις 6 Νοεμβρίου 2014.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ ΚΑΛΑΜΠΑΛΙΚΗ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ